

Handläggare: Kristina Svärling
Telefon: 08-508 18 080

Till
Farsta stadsdelsnämnd
2011-03-17

Redovisning av pågående och avslutade projekt inom Farsta stadsdelsförvaltning

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden godkänner redovisningen av pågående och avslutade projekt inom förvaltningen.

Ulla Thorslund
stadsdelsdirektör

Lena Rabe
avdelningschef

Sammanfattning

För närvarande pågår fjorton projekt inom Farsta stadsdelsförvaltning. Stadsdelsnämnden är ensam ägare till åtta av projekten medan tre ägs tillsammans med stadsdelsnämnden Hägersten-Liljeholmen och ett tillsammans med stadsledningskontoret. Jobbtorg Stockholm och Alma folkhögskola ansvarar för ett vardera. Sju projekt har avslutats under 2010.

För att ge nämnden en helhetsbild av de projekt som pågår 2011 och som har avslutats under 2010 samt vilka resultat som uppnåtts redovisas här en sammanställning.

Ärendets beredning

Tjänsteutlåtandet har utarbetats inom avdelningen för planering, strategi och service i samråd med övriga avdelningar.

Presentation av projekten och dess resultat

Avdelningen för barn och ungdom

➤ *Om modellområden, psykisk hälsa barn och unga*

Projektledare	Elisabeth Sörhuus
Beviljade projektmedel:	4,5 miljoner kronor
Finansiär:	Sveriges Kommuner och Landsting
Projekttid:	2009-05-01 – 2011-12-30
Målgrupp:	Barn och ungdomar mellan 0 och 17 år och alla verksamheter som riktar sig till barn och unga inom landsting, stadsdelsförvaltning och skola.

Samarbetspartner

Flertalet verksamheter är involverade i projektet – exempelvis mödra- och barnhälsovården, primärvården, barnläkarmottagningen, barn- och ungdomspsykiatri, skolhälsovården, barn- och ungdomsrehabiliteringen, ungdomsmottagningen, socialtjänstens individ- och familjeomsorg, skolan förskolan, fritid, öppenvård och vuxenpsykiatri.

Bakgrund

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) driver projektet ”Modellområden, psykisk hälsa barn och ungdom” utifrån en överenskommelse med regeringen. Regeringen uttrycker oro över den psykiska ohälsa som förekommer bland barn och ungdomar i Sverige. Man vill åstadkomma en tillfredställande tillgänglighet till vård och omsorg för barn och ungdom som lider av psykisk ohälsa. Det kräver insatser från både kommun och landsting och en väl fungerande samverkan mellan de verksamheter som berörs.

Vision

Alla föräldrar till barn och ungdomar som bor i Farsta ska känna att barn och ungdomar får den bästa möjliga omsorg, vård och utbildning som tänkas kan. Förskolor och skolor ska vara i världsklass med omsorg och undervisning som utgår från varje barns behov och förutsättningar och som ger trygghet, kunskaper

och färdigheter för det fortsatta livet. Förskolor och skolor i Farsta åtnjuter ett högt förtroende i närområdet och är det självklara alternativet när föräldrar och barn väljer förskola och skola.

Den dag då det uppstår behov av särskild omsorg eller vård för ett barn eller en ungdom finns det en klar och tydlig arbetsgång och ansvarsfördelning mellan alla som kommer i kontakt med den unge. Alla propåer om ohälsa tas direkt omhand på största allvar. Inget ärende blir liggande. Ingen hamnar ”mellan stolarna”. Olika insatser görs snabbt och effektivt och bygger på evidens och beprövad erfarenhet. Utvärdering och uppföljning sker med automatik.

Mål

Under 2011 ska ansvariga inom förskola, skola, fritid, socialtjänst och landsting, inom ramen för Modellområdets arbete, ha utarbetat en plan för hur en ökad samverkan dem emellan leder till ännu bättre förutsättningar för att uppnå visionen. Av planen ska det framgå vilka insatser som redan görs för att motverka psykisk ohälsa – både i förebyggande syfte och i direkta åtgärder – och hur dessa insatser ska implementeras och säkerställas i den löpande verksamheten. Planen ska också innehålla beskrivningar och preciseringar av arbetsgång och ansvarsfördelning i samband med att barn och unga behöver särskild hjälp och anpassat stöd i sin utveckling.

Kartläggning och handlingsplan

Under Modellområdets första år (2009-2010) gjordes en kartläggning av strukturer inom stadsdelsförvaltningens olika verksamhetsområden. En ”pyramid” arbetades fram, där verksamheterna presenterades i modell av bas, första linjen och specialistnivå. Företrädare för de olika verksamheterna träffades och arbetade, med hjälp av Modellområdets så kallade vinjetter, med olika fallbeskrivningar för att därigenom få ökad kunskap om varandras arbetsfält och kompetens.

Inför höstens start beslutade styrgruppen att i det fortsatta arbetet koncentrera arbetet till ett område i Farsta, Hökarängen. Ambitionen är dock fortfarande att hela Farsta är med i modellarbetet. Under hösten har det gjorts en kartläggning av redan pågående utvecklingsprojekt i modellområdets anda och dessa har rapporterats till såväl styrgrupp som SKL.

Planering 2011

Arbetet mot ett förverkligande av visionen fortsätter. Pågående projekt vidareutvecklas och implementeras. Inför årsslutet ska det göras en utvärdering med syfte att avgöra om det arbete och de satsningar som gjorts inom ramen för Modellområdet ska kunna ”gå in” i ordinarie verksamhet, vilket ska vara målet för

alla projekt som startas. Hökarängen är det område i stadsdelen som projektet i första hand fokuserar på för att där efter sprida erfarenheter till stadsdelens andra områden

Ett intensifierat arbete påbörjas i januari med att utarbeta tydliga riktlinjer för hur alla aktörer som finns i modellområdet ska agera när de får kännedom om att ett barn eller en ungdom behöver stöd och hjälp i sin utveckling. Utifrån riktlinjerna ska det utarbetas en plan där arbetsgång och ansvarsområden tydliggörs. Denna plan ska arbetas fram gemensamt av de verksamheter som berörs och de överenskommelser som träffas ska kunna skrivas under av alla aktörer. För att ge löpande information om det pågående arbetet finns det öppna konferenser schemalagda, en gång i månaden under våren. Eventuellt kommer en webbsida att öppnas där verksamheter inom Modellområdet rapporteras kontinuerligt. En internatkonferens planeras till slutet av våren där medarbetare inom de olika verksamheterna – med befogenhet att fatta beslut – ska arbeta med att foga samman de planer som hittills har utarbetats. En handlingsplan kan i bästa fall föreligga inför hösten 2011. Denna plan ska sedan testas, prövas och justeras så att en plan av det slag som beskrivs i målen ovan ska kunna finnas att implementeras inför 2012.

➤ ***Tobaksfria barn och ungdomar***

Projekttledare: Rita Zimmerhofer
Beviljade projektmedel: 109 500 kronor
Finansiär: Länsstyrelsen i Stockholms län
Projekttid: 2010-05-01 – 2011-04-30
Samverkanspartner: Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd och A Non Smoking Generation (NSG)

Målgrupp:

Personal och ungdomar på 15 fritidsgårdar i Farsta och Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsområden.

Förväntade resultat:

- Att personalen får inspiration och kunskap för att genomföra ett tobakspreventivt arbete på sina respektive fritidsgårdar
- Att en tobakspolicy tas fram tillsammans med ungdomar
- Att tobakspolicyn implementeras på fritidsgårdarna
- Att tobaksbruket minskar i målgruppen

Insats och genomförande:

Utbildning av A Non Smoking Generation till samtlig personal

- Enkät genomförs före och efter projektet till både ungdomar och personal
- En tobakspolicy arbetas fram av personal och ungdomar med handledare från NSG
- NSG:s inspiratörer besöker alla fritidsgårdarna för att diskutera tobak generellt och förankra tobakspolicyn

Fritidsgårdarna kommer att ha tobaksfrågan som en ”röd tråd” under hela projektiden

➤ **Förskoleportal**

Projektansvarig:	Inger Norman
Beviljade projektmedel:	6 150 000 kronor
Finansiär:	E-tjänstprogrammet
Projekttid:	2009-08-01 – 2011-12-31
Samverkanspartner:	Hägersten/Liljeholmens stadsdelsnämnd
Konsult:	ABOU

Mål

Förskoleportalens mål är att ge servicehöjning till vårdnadshavare för barn i stadens förskolor samt effektivisera förskolepersonalens administrativa arbete. E-tjänsterna syfte är att underlätta för vårdnadshavare och personal att kommunicera med varandra samt att verifiera informationen som utbyts. E-tjänsterna i Förskoleportalen är tillgängliga via tryckskärmar i förskolornas entréer samt via en webbportal.

Pilotgrupper

Efter en förstudie innehållande fokusgrupper med personal och vårdnadshavare utvecklades en första version av portalen. I oktober 2010 driftsattes den första versionen på två pilotförskolor, Marievik i Hägersten/Liljeholmen och Regnbågen i Farsta. E-tjänsterna i Förskoleportalen är tillgängliga via tryckskärmar uppsatta i förskolornas entréer samt via en webbportal. Den första versionen innehöll följande tjänster:

- Ledighetsanmälan
- Sjuk- och friskänmälan
- Standardschema för hämtnings- och lämningstider

- Ändring av enstaka hämtnings- och lämnings-tider
- Sammanställning av frånvaro/närvaro för personal
- Ange närstående som kan hämta och lämna
- Skicka meddelande till vårdnadshavare via e-post och/eller SMS
- Lägga upp nyheter i portalen, går även att skicka ut som ett meddelande
- Matsedel
- Information om personal på förskolan
- Information om vårdnadshavare
- Information om barngrupper
- Information om inskolning

Efter driftsättning av den första versionen förbättrade och vidareutvecklade ABOU löpande portalens e-tjänster i enlighet med återkoppling från personal och vårdnadshavare. När Förskoleportalen implementerades befann sig ABOU regelbundet på förskolorna och erbjöd personal och vårdnadshavare information, stöd och utbildning i form av demonstration och utbildning av portalen samt lathundar och informationsblad.

Efter driftsättningen utvärderades även hårdvara i form av tryckskärmar av olika märken och modeller. Detta gjordes tillsammans med personal och vårdnadshavare inför val av en tryckskärm till fortsatt projekt samt certifiering av Volvo IT.

Förskoleportalen kommer under våren 2011 att startas upp på ytterligare en förskola i varje förskoleområde i såväl Farsta som Hägersten/Liljeholmens stadsdelsområden.

Avdelningen för vuxna

➤ **Porten**

Projektansvarig:	Gudrun Steen
Beviljade projektmedel:	1 500 000 kronor, beviljat 2010 och söker 2011 Besked ges i tertiärrapport 1.
Finansiär:	Kommunstyrelsen genom centrala medelsreserven
Projekttid:	2010-08-01 – 2011-07-30
Målgrupp:	Porten är en dagverksamhet för hemlösa och missbrukare i Farsta.

Mål

Att motarbeta hemlöshet och att minska missbruk med mera, genom att erbjuda social gemenskap.

Samarbetspartner

Stadsdelsförvaltningens boendeenhet FarstaSteget

Gullmarsplans beroendemottagning

Vuxenenheten – öppenvårdens alla verksamheter och vuxenenhetens utredningsenhet med möjligheter att erbjuda andra insatser

Kyrkans verksamhet Kornet

Uppsökande verksamheter

Frivilligorganisationer, bl a Nobba Brass & Nubbe, NA, AA, Länkarna, KRIS

Genomförande/resultat

Portens dagverksamhet är ett led i att minska hemlösheten i Farsta. Förutom en social gemenskap och mötespunkt så fyller den också funktionen av ett förebyggande arbete. Flera besökare på Porten saknar kontakt med missbruksvården och i den mån sådan kontakt behövs så är personalen på Porten en länk till vuxenenheten och försörjningsstödsenheten.

Den första fasen i utvecklingen av Porten har genomförts i projektform med medel från länsstyrelsen. Tack vare nya medel från den centrala medelreserven kan förvaltningen fortsätta att dels driva Portens verksamhet, dels utveckla och fullfölja den implementering som har påbörjats.

Projekt Porten har utvärderats. I utvärderingen framkommer att verksamheten fyller sin funktion väl, vilket har lett till att verksamheten återinvigdes efter att projektet var avslutat. Kontakterna på Porten är en del av rekryteringen till förvaltningens introduktionsboende och boendetrappa, FarstaStegen.

➤ **FarstaSteget – trappstegsboende**

Projektansvarig: Gudrun Steen

Beviljade projektmedel: 1 700 000 kronor beviljat 2010 och söker 2011
Besked ges i tertialrapport 1.

Delfinansiär: Kommunstyrelsen genom centrala medelreserven

Projekttid: 2010-08-01 – 2011-07-30

Målgrupp: Hemlösa personer som har kontakt med förvaltningens vuxenenhet eller som besöker dagverksamheten Porten med en viss regelbundenhet och hemlösa personer som beviljats boende inom FarstaSteget, steg 2 eller haft

annat tillfälligt boende men som genom återfall brutit uppgjord planering med följd att boendet avbrutits.

Mål

Att erbjuda en lokal lösning istället för kringflackande med boende på olika härbärgen och inackorderingshem samt en bra möjlighet till att på sikt få ett mer stabilt boende. Att befästa och vidareutveckla FörstaSteget och se till att övergången till nästa steg fungerar på bästa sätt.

Projektet har tidigare fått stöd från länsstyrelsen. Med nytt stöd från den centrala medelreserven kan nu projektet vidareutvecklas och stabiliseras så att utarbetandet av metoden säkerställs inför en implementering i ordinarie verksamhet.

Genomförande/ resultat

Det stora antalet hemlösa och missbrukare i Farsta har medfört ökade behov och krav på fungerande insatser. Det behövs ett effektivt, mer långsiktigt stöd som ökar möjligheten för hemlösa att, istället för att gå ut och in på institutioner, få ett mer stabilt boende, vilket ger en väsentligt högre livskvalitet. Samtidigt är det effektivt ur ekonomisk synvinkel.

FarstaStegets trappstegsboende inryms i Hotellhem. Samarbetet har utvecklats mycket positivt. Förvaltningen har till exempel medverkat i upprustning av Hotellhems café, som en nödvändig del i mathållningen för de boende. Caféet ger också platser för arbetsträning.

Boende på FarstaSteget inleds med ett erbjudande om provboende som kallas FörstaSteget. Kravet på nykterhet kan här vara relativt lågt. Då det är nu som en förändring av den hemlöses situation kan påbörjas ges ett sammansatt boendestöd och olika insatser som bedöms behövas. Insatser kan vara sysselsättning eller olika öppenvårdsbehandlingar, men framför allt ett dagligt stöd i alla frågor som kan uppkomma.

För att lyckas med stegen i boendetrappan finns det möjlighet att återkomma även om man tillfälligt faller tillbaka. FörstaSteget har därför ytterligare en viktig funktion – att fånga upp den som kommit till AndraSteget, men tillfälligt misslyckats att motsvara kraven på den högre nivån. Vad som tidigare uppnåtts kan då efter en särskild stöttning återtå. Den som klarat provboende i några månader flyttas upp till AndraSteget.

Efter en tid i AndraSteget, som kan variera mellan några månader och upp till ett år då tiden bedöms individuellt, är nästa steg en försökslägenhet. Denna kan övergå till ett boende med eget kontrakt. En viktig del i utslussningen till försökslägenhet är att tillräckligt boendestöd ges, framför allt under det första året.

Därför behåller personal från Farsta Steget stödkontakten under försöksboendetiden.

Huvuduppgiften för personalen är att ge ett kvalificerat boendestöd till de boende inom FarstaStegets två steg. Uppföljning av dem som gått vidare till försöksboende, som utgör steg tre, görs i samarbete med placerande socialsekreterare som har huvudansvar för detta boende. Vid återfall ges insatser från vuxenhetens öppenvård eller från FarstaStegets personal.

En viktig källa till trygghet är att få ordning på sin ekonomi. Utan att betala av sina hyresskulder är det svårt att komma tillbaka till eget boende. Inom FarstaSteget har goda erfarenheter uppnåtts genom ett bra rådgivningsstöd för att få igång en avbetalning. I den nuvarande utvecklingsfasen ingår en "bo-kurs" där dessa frågor ingår. Sedan januari 2010 pågår även en matlagningskurs varannan vecka. Att lära sig mer om hälsa är också en del i den planerade kursverksamhet.

Erfarenheten från projektåret är att samverkande stödinsatser är nödvändiga för att skapa möjligheten att ta ett steg i boendetrappan. En viktig erfarenhet är också att övergången är ett avgörande skede där fortsättningen beror på hur väl denna lyckas. Det behövs förståelse för vad som behöver sättas in när risken för tillbakagång visar sig.

➤ **Livsval – Ett länsövergripande projekt**

Livsval vänder sig till personer boende i hela länet. Därför har det varit svårt för kommuner/förvaltningar att ta på sig ansvaret som projektägare.

Beviljade projektmedel: 30 miljoner kronor
Finansiär: Svenska ESF-rådet
Projektägare: Alma folkhögskola
Projektledare: Rebekka Dominique
Projekttid: 2009-01-01 – 2011-12-30
Målgrupp: Målgruppen kännetecknas av en kombination av missbruk, psykisk ohälsa och hemlöshet. Därutöver anger några organisationer också stigmatisering och inlärld hjälplöshet.

Mål

Projektet ska skapa modeller och metoder som bidrar till att kvinnor och män som står långt från arbetsmarknaden och har någon form av arbetshinder kommer närmare arbetsmarknaden. Projektet avser att hitta samverkansmodeller som kombinerar det bästa från offentlig sektor med det bästa från organisationer inom den sociala ekonomin. De övergripande individmålen är att deltagaren ska finna,

få och behålla ett arbete/utbildning och därigenom få kontinuitet i vardagen, samt att ta ansvar över sina val och bli delaktig i samhället.

Farsta deltar i projektet med tio årsplatser för långtidsarbetslösa med försörjningsstöd.

Samarbetspartner

Ambitionen är att överskrida stuprörsproblematiken mellan myndigheter och kulturkrocken mellan offentlig förvaltning och brukarorganisationer.

Alma folkhögskola, Vuxenskolans folkhögskoleförening, Lantbrukarnas Riksförbund, Förbundet Vi Unga, Centerpartiet, Centerpartiets ungdomsförbund, Folkpartiet Liberalerna, Afasiförbundet och Brottofferjourernas Riksförbund och brukarorganisationer, Försäkringskassan Söderort och Stockholms läns landsting, bl a genom Enskede-Årsta-Vantör psykiatriska jour- och öppenvårdsmottagning och Psykiatrin Södra.

Stockholms stad: Stadsdelsnämnderna Farsta, Enskede-Årsta-Vantör, Södermalm, Skarpnäck, Norrmalm, Skärholmen och Spånga-Tensta samt socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden (från årsskiftet 2011 socialnämnden och arbetsmarknadsnämnden).

Andra kommuner: Södertälje, Solna, Sundbyberg, Nynäshamn och Järfälla.

Kontaktperson, Farsta stadsdelsförvaltning

Eva-Lotta Jonsson, enhetschef försörjningsstödsenheten.

Genomförande/resultat

Försäkringskassan och socialtjänsten i Farsta ansvarar för urvalet av deltagare samt sörjer för ersättningen under projektiden. Folkbildningsorganisationer tillhandahåller individuellt anpassad utbildning.

Utgångspunkten är individen och att alla människor vill arbeta. Med rätt stöd går det att motivera och rusta även de som står längst bort från arbetsmarknaden till en punkt där egen försörjning blir verklighet. Samtliga deltagare genomgår en utbildning och gör därefter valet om de vill ingå i ett socialt arbetskooperativ eller fortsätta inom ordinarie arbetsmarknadsprogram. Några kan dessutom arbetspröva på de sociala arbetskooperativen utan att ha del i affärsutvecklingen.

Livsval har aktiviteter i fyra olika fördjupningsområden

1. Inkludering via lotsar/aktiviteter hos brukarorganisationer
2. Utveckling av individuella planer/enhetlig bedömning från myndigheterna
3. Utvecklande av sociala arbetskooperativ samt stödjande konsortier
4. Utvecklande av samverkansrutiner/strategisk påverkan

Resultat

Projektet håller för närvarande på att hitta en fungerande struktur. Ett arbete med rekrytering av nya deltagare pågår till delprojektet. Försörjningsstödsenheten i Farsta har tio årsplatser i projektet och för närvarande deltar fem personer. De resultat man sett är att dessa personer har gått från heltidssjukskrivning i flera år till en sysselsättning. Om detta leder till arbete är idag för tidigt att säga. Tre nya deltagare rekryterades i slutet av augusti.

Avdelningen för äldre

➤ *Kost och nutrition*

Projektledare: ej klart
Beviljade projektmedel: 250 000 kronor
Finansiär: Socialstyrelsen
Projekttid: 2011-01-01 – 2012-12-31
Målgrupp: Medarbetare inom äldreomsorgen

Mål

Att mat och måltider för de äldre ska förbättras.

Genomförande/resultat

I dag har i stort sett all personal som arbetar med måltider för äldre genomgått utbildning i kost och nutrition. Även biståndshandläggarna har utbildats. Alla utförarenheter har kostombud. En informationspärm kring kost och nutrition har utarbetats, där rutiner, checklistor och arbetsbeskrivningar finns tillgängliga.

Fortsatt arbete kommer att ske genom att:

- Praktiskt se till att kostombudens arbete fortlöpet och utvecklas
- Skapa ett nätverk för kostombuden, för att där ta fram goda exempel
- Sprida goda exempel till samtliga enheter i stadsdelsområdet
- Fortsätta utveckla samarbetet med primärvården

➤ *Socialt innehåll för äldre i Farsta*

Projektledare: Marie Ehrenbåge
Beviljade projektmedel: 1 684 000 kronor
Finansiär: Socialstyrelsen

Projektid: 2008-01-01 – 2011-12-31
Målgrupp: Seniorer i Farsta

Effektmål

- Främja äldres upplevelse av kost, social och psykisk hälsa samt livskvalitet för att därigenom öka förutsättningarna att bo kvar i det egna hemmet.
- Farstas äldreomsorg präglas av en kompetent personal som medverkar till rika möjligheter för de äldre att vara delaktiga i kultur och samhälle samt till goda måltidssituationer.
- Fördjupad samverkan mellan Farsta stadsdelförvaltning och ideella föreningar och organisationer verksamma för de äldre i Farsta.

Projektmål

- Skapa hållbara strukturer inom äldreomsorgen för socialt innehåll och kultur, kost samt hälsa i vardagen.
- Utveckla volontärverksamheten inom Farstas äldreomsorg i samarbete med ideella föreningar och organisationer.
- I samarbete med ideella föreningar arbeta fram en gemensam policy med riktlinjer för frivilligt arbete inom äldreomsorgen.
- Utveckla mötesplatser och aktiviteter för kultur och hälsa för äldre i Farsta i samarbete med ideella föreningar.
- Skapa ett upplägg för det fortsatta arbetet med kultur, kost och hälsa för äldre i stadsdelen Farsta.
- Erbjud kompetensutveckling för personal i form av föreläsningar, workshops och handledning i olika former.

Genomförande/resultat

Mötesplatser

- Västboda: I fritidsgårdens lokaler har en mötesplats för seniorer öppnats och bedriver verksamhet som gymnastik, qi gong, matlag, nålbindning och biljardspel två gånger i veckan.
- Café Alma: Har öppna träffar en gång i veckan där förvaltningen står som arrangör i samverkan med Röda Korset, Centrumkyrkan, Bilda, ABF, SPF Sköndal, SPF Farsta, PRO Tallkrogen/Gubbängen och PRO Farsta Centrum. Förvaltningen står för samordning, administration och marknadsföring och föreningarna står för programinnehållet samt är värdar på plats.
- 49:an: Utökat öppethållande till att gälla även fredagar och med frivilligsamordnaren på plats.

Aktiviteter

- Edö filmklubb: Visar filmer en gång i veckan, varannan vecka på eftermiddagstid och varannan vecka på kvällstid.
- Onsdagar i Ladan: Har under sommaren arrangerats i samverkan med frivilligorganisationer, pensionärsföreningar och kulturföreningar vid sju välbesökta tillfällen på Farsta Gård med ca 450 besökare. Projektet står för samordning, administration och finansiering och föreningarna står för programinnehållet och värdskapet under arrangemanget.
- Resor: I samverkan med frivilligorganisationer, pensionärsföreningar och kulturföreningar genomfördes 9 sommarutflykter med sammanlagt 372 deltagare. Projektet står för samordning, administration och finansiering och föreningarna står för val av resmål, värdskap och guidning. Dessutom genomfördes under 2010 3 julutflykter i samverkan med förningar med sammanlagt 141 deltagare.
- Kulturombud: Förvaltningens verksamheter inom äldreomsorgen har med kulturombudens arbete under året bjudit på rika tillfällen till kulturupplevelser och eget skapande. Genom organisationen av kulturombud skapas en aktivitetsförankring i direkt kontakt med brukarna. Äldreomsorgen har regelbundet bjudit in artister från Kultur i vården. Man firar också traditionella högtidsdagar med musikinslag. Dagverksamheterna för seniorer med demens har köpt in skivor, böcker, filmer och material för eget skapande.
- Boken kommer: Planering av pilotprojektet "Biblioteksservice till äldre" med inriktning på "Boken kommer" tillsammans med biblioteket. Syftet med projektet är att utveckla arbetsmetoder att tillgängliggöra litteratur och kultur till äldre i Farsta, att ta fram ett förslag till överenskommelse gällande Boken kommer för äldre inom omsorgsverksamhet och att ta fram ett måldokument för samarbete mellan bibliotek och stadsdelsförvaltningar gällande biblioteksservice till äldre.
- Andra aktiviteter som genomförts under året är Generationskören, datakurser för seniorer, aktiviteter kring LOVE 2010 och informationsblad om träning.

Volontärsamordning

- En folder har tagits fram, "Tips för dig som bor i Farsta" (hette tidigare "Vill du ha sällskap?"). Foldern har kontaktuppgifter på mötesplatser och föreningar i Farsta. Den sprids även via projektet "Uppsökande verksamhet".

- Gemensam volontärrekrytering vid tre tillfällen under året tillsammans med Farstas frivilligorganisationer.
- Möten mellan frivilligorganisationer och äldreomsorgens verksamheter har resulterat i ett ökat antal förfrågningar från enheterna om ledsagning, promenader, social samvaro med mera.
- Nätverk för frivilligt arbete – projektet bjuder regelbundet in alla frivilligorganisationer för att utveckla och utöka frivilligverksamheten i Farsta.
- Gemensam utbildning för volontärer genomfördes där ämnet var ”Hur organiseras äldreomsorgen i Farsta?”.
- Möten med föreningar i Farsta anordnas årligen för att uppmärksamma och visa uppskattning för de frivilliga som engagerar sig i Farsta. 2010 genomfördes denna dag den 3 december i Centrumkyrkan med ca 60 deltagare.
- Projektet och ideella organisationer har arbetat fram en gemensam avsiktsförklaring med syfte att bättre tillgodose äldres behov av social samvaro och delaktighet. Avsiktsförklaringen är färdigställd och kommer under 2011 att skickas på remiss till berörda föreningar samt tas upp i stadsdelsnämnden.

Kosten

- Implementat arbetet kring kosten på äldreomsorgens enheter samt skapat nätverk för kostombud inom hemtjänst och vård- och omsorgsboenden.
- Tillsammans med äldreförvaltningens kostverksamhet distribuerat verktygspärm/kostpärm till alla hemtjänstenheter och till Edö äldreboende.
- Genomfört ett antal deltagande studier på äldreomsorgens enheter.
- Infört egenkontrollpärm.
- Föreläsningar för hemtjänstpersonal om matlagning och svårigheter med att arbeta med maten i hemtjänst samt om kost och livsmedelshygien.
- Praktisk matlagning för hemtjänstpersonal som genomfördes i samarbete med stadens kostenhet.

➤ **Demensvård**

Projektledare: Marie-Louise Carlström
Beviljade projektmedel: 500 000 kronor

Finansiär: Socialdepartementet
Projekttid: 2007-01-01– 2011-12-31
Målgrupp: Alla medarbetare som arbetar med demens

Mål

Ökad kvalitet för boende på stadsdelens demensavdelningar och för gäster i daglig verksamhet riktade mot personer med demenssjukdomar.

Genomförande

Under hösten 2010 har Farsta vård och omsorgsboende, avdelning 3, Edö gruppboenden, 4 avdelningar samt Mårbacka och Blomstergårdens dagliga verksamheter för personer med demenssjukdom fått utbildning i demens. Utbildningen har innehållit följande moment.

- Vad är demens och de vanligaste demensdiagnoserna
- Att bemöta och kommunicera med en person med demenssjukdom
- Mat och måltid
- Professionellt förhållningssätt
- Sinnesstimulering vid demenssjukdom
- Palliativ vårdfilosofi
- BPSD-symtom

Socialstyrelsens nya riktlinjer genomsyrar hela kursinnehållet. Utbildaren har även varit ute på planeringsdagar och arbetsplatsträffar för att gå igenom riktlinjerna.

Under våren 2011 kommer utbildningen och implementeringen av de nya riktlinjerna att fortsätta och ett samarbete med landstingen kommer att inledas. Projektledaren kommer vara ute i verksamheterna för att se hur personalen arbetar och ge handledning och feedback direkt.

Fortsatt arbete kommer även att ske genom:

- Fortsatt personalutbildning
- Samverkan med sjuksköterskor och rehabiliteringspersonal
- Samordning av sociala aktiviteter
- Rådgivning och stöd
- Fortsatt samverkan med geriatrik och primärvård

Resultat

Utbildningen är uppskattad av medarbetarna bland annat för att det funnits utrymme för diskussion kring de svåra frågorna inom demensvården. Några medarbetare uppger att de nu efter utbildningen ser saker på ett annat sätt, ur andra synvinklar, och det har då blivit lugnare på avdelningen.

För att få resultat och följa upp dessa kommer medarbetarna att börja självutvärdera sitt arbete, att genom observationer se varför det är oroligt eller ej på avdelningen.

Under hösten besökte projektledaren de olika demensavdelningarna och hade samtal i grupp kring olika teman med de boende. Det blev på alla avdelningar lugnt under de timmar projektledaren satt ner och var närvarande.

➤ **Förebyggande hembesök – Uppsökande verksamhet**

Projektledare:	Barbara Bernhardsson 100 %
Beviljade projektmedel:	750 000 kronor
Finansiär:	Socialstyrelsen
Projekttid:	2007-01-01 – 2011-12-31
Målgrupp:	75 år och äldre

Mål

Förbättra målgruppens kunskap kring äldreomsorgen samt andra verksamheter som har stor betydelse för äldre i Farsta. Öka tryggheten bland äldre i Farsta genom att ge målgruppen information om vad som erbjuds inom vård, omsorg, anhörigstöd och frivillig verksamhet (bl a väntjänst). Ett viktigt mål är också att sprida kunskap om verksamheter som är viktiga i sammanhanget till exempel trygghetsjouren och anhörigstöd. Vidare är det viktigt att ge äldre möjlighet till ett aktivt och självständigt liv så länge som möjligt och därför är kunskap som rör mötesplatser, aktiviteter med mera signifikant. Samarbete med andra aktörer är därför viktigt.

Externt:

- Röda Korset
- Frivillig väntjänst
- Samtliga vårdcentraler i Farsta

Internt:

- Projektet Anhörigstöd
- Färdtjänst
- Andra projekt inom äldreomsorgen

Frivilligorganisationernas arbete har en stor social betydelse för många äldre som ännu inte är aktuella för äldreomsorgen. I syfte att få till ett samarbete med viktiga externa aktörer har informationsträffar anordnats. Under 2008 deltog 314 personer och under 2009 430 personer. 2010 deltog 286 personer. Informationsträffar/

seminarier har ägt rum i samarbete med både interna och externa aktörer. Således har ett samarbete med vårdcentraler och frivilligorganisationer varit mycket centralt för projektet och representanter för olika organisationer har deltagit och kommer att delta i planerade seminarier/informationsträffar. Träffarna har möjliggjort ett samarbete med Röda Korset, frivillig väntjänst, samtliga vårdcentraler i Farsta, projekten Anhörigstöd och Socialt innehåll och färdtjänsten.

Målet med den uppsökande verksamheten är att genom information och förebyggande insatser bibehålla förmågan till ett aktivt och självständigt liv så länge som möjligt för äldre personer i Farsta. På så sätt kan man skapa större möjlighet för äldre att bo kvar i ordinärt boende. Målet uppnås genom att sprida information som rör aktiviteter och mötesplatser för äldre i Farsta.

Mot bakgrund av en snabbt växande andel äldre är förebyggande insatser viktiga. Informationsspridning riktad till äldre kvinnor och män kan medföra stora vinster för såväl individen som samhället. Äldre personer som bor i Farsta stadsdelsområde erbjuds därför information och den enskilde får välja om hon eller han vill ha informationen vid ett hembesök eller genom att delta i ett seminarium. De kan om de så önskar få skriftlig information per post.

Ett hembesök innebär att projektledaren informerar om äldreomsorgens verksamhet samt om andra verksamheter som är relevanta för den enskilde. Informationssättet väljs av den enskilde utifrån det alternativ som passar honom/henne bäst. I Farsta bor idag cirka 4 000 personer som är 75 år och äldre (varav cirka 2 000 är 80 år och äldre) som inte har några insatser från äldreomsorgen.

Genomförande/resultat

Äldre personer som bor i Farsta stadsdelsområde erbjuds – per brev – information där den enskilde får välja på vilket sätt informationen ska ske. Informationssättet väljs helt och hållet av den enskilde utifrån det alternativ som passar honom/henne bäst. Följande alternativ erbjuds:

- Hembesök
- Skriftlig information
- Seminarium/informationsträff
- Information per telefon.

Projektet började arbetet med att vända sig till alla 80 år och äldre. Från och med augusti 2009 har projektet börjat fokusera på ”yngre äldre”, det vill säga 75-79 år. Under juni 2009 lyckades projektet uppnå målet att söka upp alla personer som är 80 år och äldre. Under 2010 har projektet lyckats söka upp de äldre i Farsta i

åldersgruppen 75-79 år och som inte har biståndsbedömda insatser från äldreomsorgen.

Under 2011 fortsätter arbetet med att söka upp de som fyller 75 år 2011. Responsen och reaktionerna från målgruppen har varit mycket positiv.

➤ **Läkemedelsgenomgångar 2011**

Projektledare:	Brita Midelf 100 %
Beviljade projektmedel	500 000 kronor
Finansiär:	Socialstyrelsen
Projekttid:	2010-01-01 – 2011-12-31
Målgrupp:	Vårdtagare i ordinärt boende inom Farsta östra, södra, västra och norra hemtjänstområde med kommunala omsorgsinsatser. Sjuk-/distriktssköterskor inom ovanstående områden. Vårdpersonal inom Farsta stadsdelsförvaltning.

Mål/Syfte:

- Att med hjälp av stimulansbidraget under 2010 genomföra multiprofessionella läkemedelsgenomgångar där farmaceut ingår.
- Att förskrivare med sitt yrkesansvar förutsätts följa upp, dosreducera och ompröva läkemedelsordinationer.
- Att läkemedelsgenomgångarna i många fall kan reducera antalet läkemedel för den enskilde.
- Att optimera vårdtagarnas läkemedelsanvändning.
- Att genomgången kan medföra en förbättrad livskvalitet.
- Att kostnaden reduceras för den kommunala vården, för den enskilde och för landstingets hälso- och sjukvård.
- Att öka kunskapen om äldre och läkemedel.
- Att vårdpersonal ska få en grundläggande kunskap i läkemedelshantering och läkemedelsterapi för de vanligast förekommande diagnoserna.

Samarbetspartner:

Landsting och apotekare.

Genomförande/resultat:

I samarbete med distriktssköterskor, hemtjänstpersonal, läkare och apotekare genomföra en multiprofessionell läkemedelsgenomgång av vårdtagarnas läkemedel inom Farsta Östra Hemtjänst tillhörande Sköndals Husläkarmottagning, 32 stycken, samt en uppföljning av dessa genomgångar, 26 stycken. Resultatet av

den regelbundna doseringen sjönk från 7,5 läkemedel till 6,8. Ett läkemedel kan vara 8 tabletter per dag. Läkemedelskostnaden visade en nedgång med 1281 kronor per person och år.

Uppföljning har också genomförts på de 62 vårdtagare av de ursprungliga 102 från Farsta Östra, Södra och Västra Hemtjänst tillhörande Carema i Farsta centrum. Den totala läkemedelsdoseringen visade en nedgång från 10,3 till 9,8 läkemedel och kostnaden minskade med 261 kronor per person och år.

Hembesök görs till vårdtagarna för en så kallad symtomskattning, där vårdtagare eller personal fyller i ett formulär med ett 30-tal frågor om olika symtom. Vikt och längd tas, BMI beräknas och blodtryck mäts liggande och sittande/stående. Dessutom krävs ett blodprov på njurgenomströmningen, en gällande läkemedelslista och aktuella diagnoser. Apotekaren genomför en analys med hjälp av dessa uppgifter och ger förslag till läkaren om eventuella läkemedelsjusteringar beroende på aktuella rekommendationer, läkemedelsrelaterade problem, interaktioner och biverkningar.

Läkemedelsseminarium hålls av farmaceuten, där man bland annat går igenom Socialstyrelsens kvalitetsindikationer, läkemedelsrelaterade problem, biverkningar, interaktioner och aktuella rekommendationer. Man diskuterar även vissa utvalda patientfall.

En grundläggande utbildning i läkemedelshantering och läkemedelsterapi för de vanligaste diagnoserna har under året genomförts för 28 personer, under ledning av legitimerad apotekare. Deltagare har varit vårdpersonal från Edö och Farsta vård- och omsorgsboenden.

Forsatt arbete 2011 kommer att ske genom:

- Uppföljning av resultaten från läkemedelsgenomgångarna
- Fortsatt personalutbildning i läkemedelshantering

➤ **Nyckelfri hemtjänst**

Projektledare:	Monica Slama
Beviljade projektmedel:	2 716 000 kronor
Finansiär:	E-tjänstprogrammet
Projekttid:	2010-01-01 – 2011-12-31
Målgrupp:	Medarbetare inom hemtjänsten och trygghetsjouren

Samarbetspartner

Projektet drivs tillsammans med Hägersten-Liljeholmen, Rinkeby-Kista och Norrmalms stadsdelsnämnder.

Mål

Målsättningen är att ersätta den traditionella nyckelhanteringen med ett elektroniskt nyckelsystem inom den ordinarie hemtjänsten och vid trygghetslarm inom hela stadens hemtjänst.

Projektbeskrivning

Den externa målgruppen består av hemtjänstens kunder samt dess anhöriga. Den interna målgruppen som direkt berörs i projektet är hemtjänstens personal samt trygghetsjouren.

Projektet omfattar framtagning av ett test för en integrerad tekniklösning för nyckelfri hemtjänst som fungerar för olika hårdvaror/lås.

Projektet ska testa förutsättningarna för

1. hemtjänstens personal att införa elektroniska nycklar i verksamheterna
2. staden att integrera elektroniska nycklar med stadens övriga system.

Leverans i projektet utgörs av ett testresultat och rekommendationer (kravspecifikation) vad gäller

- användbarhet
- teknik och integrering (hårdvara, mjukvara)
- kvalitet – upplevelse kunder, säkerhet
- ekonomisk effekt
- organisation (ägarskap, förvaltning, administration, support mm).

Projektet omfattar även framtagning av verksamhetsrutiner, utbildningsmaterial, planering, införande och förvaltningsetablering med överlämnande till förvaltningsorganisation. Framtagning av testresultat görs tillsammans med Stockholms stads systemleverantör Tieto. Upphandling av låsenhet, elektronisk nyckelförsörjning och administration av nyckelsystemet planeras inom ramen för projektet.

Mobila larm

Projektledare: Monica Slama
Beviljade projektmedel: 1 465 660 kronor

Finansiär: E-tjänstprogrammet
Projekttid: 2010-01-01 – 2011-12-31
Målgrupp: Medarbetare inom hemtjänsten och trygghetsjouren

Samarbetspartner

Projektet drivs tillsammans med Hägersten-Liljeholmen, Rinkeby-Kista och Norrmalms stadsdelsnämnder.

Projektbeskrivning

Projektet ska leverera tester av mobila larmlösningar med inriktning mot ”utökade trygghetslarm”. Larmen fungerar utanför hemmet och kan öka möjligheterna till kvarboende. Samtidigt ska förutsättningarna för en larmcentralanpassning undersökas för att ta emot larm från de nya mobila trygghetslarmen.

Projektet ska undersöka möjligheten att sända larmet till den hemtjänstpersonal som befinner sig närmast. Det görs genom att utveckla möjligheten för trygghetsjouren att positionera personal i samband med införandet av nyckelfri hemtjänst.

Den externa målgruppen består av kunder som beviljats trygghetslarm, hemtjänstens kunder och dess anhöriga. Den interna målgruppen som direkt berörs är hemtjänstens personal samt personal vid larmcentralen/trygghetsjouren.

Projektet omfattar framtagning av ett test av mobila larmlösningar samt integrering av positionering till nyckelfri hemtjänst.

Resultat

Projektet ska testa förutsättningarna för

- ökad räckvidd för ett mobilt larm
- anpassning av larmcentral för mobila trygghetslarm
- integrering av larmfunktion med de nyckelfria låsen med leveranser av koder till behöriga
- funktioner i systemet för e-adept.

Det omfattar även framtagning av verksamhetsrutiner, utbildningsmaterial, planering, införande och förvaltningsetablering med överlämnande till förvaltningsorganisation. Framtagning av testresultat görs tillsammans med Stockholms stads systemleverantör Tieto, Posifon och Tunstall.

Avdelningen för planering, strategi och service

➤ Verksamhet och hälsa

Projektledare:	Eva-Lena Eirefelt
Delprojektledare i Farsta:	Kristina Svärling
Beviljade projektmedel, totalt:	23,9 miljoner kronor
Finansiär:	Svenska EFS-rådet
Projekttid:	2011-01-10 – 2013-01-10
Målgrupp:	Medarbetare och chefer vid fem stadsdelsförvaltningar och en kranskommun

Mål

Projektet ”Verksamhet och Hälsa” har som målsättning att skapa effektiva, hälsosamma och attraktiva arbetsplatser. Under de två år projektet pågår kommer cirka 900 medarbetare och chefer inom äldreomsorg, förskola samt individ- och familjeomsorgen att pröva och vidareutveckla arbetsmetodik och former för målstyrning, på grupp- och individnivå.

Genom ökat inflytande och ansvarstagande i verksamheten för medarbetare och arbetsgrupper förväntas sjukfrånvaron minska, arbetsmiljön förbättras och verksamhetens effektivitet och resultat öka. Detta i sin tur ger förutsättningar att stärka ledarskapet så att det blir mer strategiskt och kommunikativt. De erfarenheter och lärdomar som dras under genomförandet av projektet kommer spridas och tillvaratas i ordinarie verksamhet.

Samarbetspartner

Projektet som sker i samarbete med stadsledningskontorets personalstrategiska avdelning innefattar stadsdelsnämnderna Farsta, Hässelby-Vällingby, Spånga-Tensta, Skarpnäck och Rinkeby-Kista samt Upplands Väsby kommun. Varje deltagande partner driver och ansvarar för ett delprojekt inom sin organisation, där cirka 150 anställda deltar. De fackliga organisationerna är delaktiga i styrgrupperna. Representanter från Försäkringskassa och Arbetsförmedling ingår i referensgrupp.

Genomförande/resultat

Projektorganisationen med projektledare, projektadministratör, ekonom och delprojektledare är bemannad. Projektdirektiv med detaljerad tidplan är under utarbetning. De medverkande arbetsplatserna har inlett projektet med en fördjupad kartläggning av sjukfrånvaromönstret och vid behov kommer individuella handlingsplaner för medarbetare att göras. Kontinuerlig uppföljning kommer att ske i samverkan med företagshälsovården.

Avslutade projekt 2010

➤ *Friskare medarbetare i Farsta – Rehabilitering i världsklass*

Projektleddare:	Anette Hellstrand
Beviljade projektmedel:	750 000 kronor
Finansiär:	kommunstyrelsen genom centrala medelsreserven
Projekttid:	2009-01-01 – 2010-05-31

Samarbetspartner

Chefer, personalenheten, fackliga organisationer, företagshälsovården, Försäkringskassan och personalstrategiska avdelningen vid stadsledningskontoret.

Mål

- Att sänka sjukfrånvaron från 9,7 procent år 2007 till under 6,5 procent under år 2010
- Att sänka korttidssjukfrånvaron med en procentenhet
- Att höja kompetensen hos chefer när det gäller rehabiliteringsprocessen

Målgrupper:

- Långtidssjukskrivna, 60 dagar eller längre. (I denna målgrupp fanns vid starten november 2008 cirka 113 medarbetare. Den inkluderar även 39 personer med aktivitets- och sjukersättning)
- Medarbetare med sjukfrånvaro längre än 14 dagar
- Medarbetare med minst tre sjuktillfällen de senaste sex månaderna

Genomförande

Stadsdelsförvaltningen började i november 2008 arbeta strukturerat med långtidssjukskrivna. Första prioritet hade de enheter med flest sjukskrivna. Utifrån en genomgång, en så kallad second opinion, görs en plan för varje långtidssjukskriven medarbetare (60 dagar eller längre). Vid dessa genomgångar medverkar berörd enhetschef, personalavdelningen, företagshälsovården och i vissa fall medarbetaren. All information läggs in i en så kallad masterplan. Planen ger en bra överblick över ärendena och goda möjligheter att följa upp planerade åtgärder. Alla sjukskrivna som ingår i planen följs individuellt tillsammans med enhetschef en gång i månaden utifrån olika behov. Ibland sker detta via telefon och ibland på avstämningsmöten i samverkan med Försäkringskassan, företagshälsovården, medarbetare, chefer och personalavdelning.

Under projektets andra period, från och med augusti 2009, riktas fokus även mot hantering av den upprepade korttidsfrånvaron, så kallade riskärenden. Syftet är att

så snabbt som möjligt sätta in åtgärder som förhindrar längre sjukskrivningstid än vad som är nödvändigt, bland annat genom att bedöma arbetsförmågan och behovet av eventuella rehabiliterande insatser. Exempel på åtgärder som tillämpas är samtal med chef, företagshälsovårdens tjänst ”Tidigt agerande – koordinerade insatser”, föreläggande om intyg från första sjukdagen och stadsdelsförvaltningens egen gruppaktivitet Kompassen.

Gruppaktiviteten Kompassen utgår från en helhetssyn på människan och bygger på varje gruppmedlems aktiva deltagande och ger en möjlighet till personlig utveckling och förändring. Programmet är uppdelat i tre faser och inbjuder personen till ett aktivt deltagande. Målet är att ge deltagarna en insikt om sin nuvarande situation och föra in dem i en utvecklingsprocess som utmynnar i en personlig utvecklingsplan. Utvecklingsplanen redovisas till berörd chef av gruppdeltagaren och grupplederen. Chefen övertar därefter ansvaret att tillsammans med sin medarbetare kontinuerligt följa upp planen.

Parallellt med detta fortsatte arbetet med att minska antalet långtidssjukskrivna. I maj 2010 avslutades projektet och arbetet fortsätter nu som ordinarie verksamhet.

Resultat

I slutet av år 2009 hade samtliga chefer gått igenom sina rehabiliteringsärenden i second opinion-genomgångar. Planer har lagts i varje ärende. En systematisk uppföljning tillsammans med respektive chef har gjorts fortlöpande var fjärde vecka. Totalt har 179 ärenden gått igenom varav 113 är långtidsärenden och 66 korttidsärenden. I juni 2010 hade 81 personer avslutat sin långtidssjukskrivning och det återstår 32 medarbetare. (Gruppen innehåller både heltids- och deltidssjukskrivna.)

Den totala sjukfrånvaron inom förvaltningen har minskat från 9,1 procent helåret 2008 till 7,8 procent helåret 2009 för att 2010 vara ner i 5,9 procent. Antalet korttidssjukskrivningar har inte minskat mellan juli 2009 och juli 2010. Därför intensifieras detta arbete bland annat genom att fler Kompassen-grupper startas. Till och med våren 2010 har tre Kompassen-grupper genomförts. Flera uppföljningar har gjorts i syfte att följa upp hur hållbar frisknärvaron har varit för deltagarna efter kursavslut. Samtliga deltagare har påbörjat livsstilsförändringar såsom byte av arbete, börjat studera, slutat röka, börjat motionera och fått insikter om sig själv och sin situation vilket lett till positiva förändringar. En utvärdering visar på att korttidsfrånvaron för deltagarna i Kompassen-grupperna har minskat.

Framgångsfaktorer i arbetet med att sänka sjukfrånvaron

- Målmedveten och tydlig satsning

- Ledningens mål och ambitioner har kommunicerats i hela organisationen
- Systematiken i arbetet, bland annat projektplaneringen
- Aktiviteterna i projektet, till exempel second opinion och masterplan
- Snabbt agerade vid riskärenden
- Kompassen-grupperna
- Den systematiska och täta uppföljningen
- Engagerade chefer med en ökad kompetens
- Bra kontakter med Försäkringskassan

Projektet avslutades den 1 juni 2010 och metoden är implementerad i ordinarie verksamhet.

➤ **Verksamhet och hälsa**

Projektledare: Kristina Collin
Beviljade projektmedel: 499 440 kronor
Finansiär: Svenska ESF-rådet
Projekttid: 2010-01-12 – 2010-07-31
Målgrupp: Medarbetare i Farsta. Förstudie med syfte att utforma en väl underbyggd kompetensutvecklingsansökan till Svenska ESF-rådet.

Mål

Syftet med förprojekteringen har varit att utforma en konkurrenskraftig och väl underbyggd ansökan till Svenska ESF-rådet om bidrag till ett kompetensutvecklingsprojekt. Det långsiktiga målet med kompetensutvecklingen är att skapa effektiva och hälsosamma arbetsplatser genom ökat individuellt ansvarstagande och inflytande hos medarbetarna. Genom ökat inflytande och ansvarstagande i verksamheten för medarbetare och arbetsgrupper förväntas sjukfrånvaron minska, arbetsmiljön förbättras och verksamhetens effektivitet och resultat öka. Detta i sin tur ska ge förutsättningar att stärka ledarskapet så att det blir mer strategiskt och kommunikativt.

Samarbetspartner

Förutom Farsta har stadsdelsnämnderna Skarpnäck och Kungsholmen ingått i förprojekteringen. S:t Erikshälsan/Pandora har deltagit som en viktig part och medverkat i förstudiens aktiviteter. De fackliga organisationerna Kommunal, Lärarförbundet och SKTF har varit representerade och delaktiga. Representanter från andra stadsdelsförvaltningar har bjudits in till medverkan i olika möten. Kontakter har tagits med grannkommunen Upplands Väsby, vilket resulterat i intresse.

Genomförande/resultat

För att kartlägga kompetensutvecklingsbehoven har förvaltningen i förstudien använt fokusgrupper och processmöten samt följt erfarenheterna från pilotprojekt Hälsa och verksamhet. Resultatet har visat att det finns behov hos medarbetarna av en tydligare förståelse för uppdrag och sammanhang, såväl i arbetsgruppens som i den enskilde medarbetarens individuella åtaganden. Det har framkommit att arbetslaget har behov av att göra en gemensam tolkning av de i verksamhetsplanen ställda målen och bryta ner dessa till att bli konkreta i det vardagliga arbetet. Dessutom efterfrågas en gemensam syn vad gäller prioriteringen av mål och arbetsuppgifter. Med detta följer behov av att utveckla medarbetarnas medverkan i uppföljningsarbetet. Den prövade modellen i pilotprojektet som följt linjeorganisationen, där ledningens mål och åtaganden steg för steg har brutits ned till de enskilda verksamheterna, har visat framgångar. En sådan arbetsmetod bygger på en god kommunikation mellan chef och medarbetare och inbördes mellan medarbetarna. Alla i arbetslaget involveras och en transparent organisation skapas som synliggör såväl kompetenser som utvecklingsbehov bland anställda, vilket bidrar till en lärande arbetsmiljö. Då metoden ställer krav på chefens förmåga att vara strategisk, coachande och att skapa en öppen kommunikation synliggörs nödvändighet av ledarutveckling.

Stadsdelsnämnderna Farsta, Skarpnäck, Rinkeby-Kista, Hässelby-Vällingby och Spånga-Tensta och kommunen Upplands Väsby samlades i en genomförandeansökan som ställdes till ESF-rådet i september. Kungsholmens stadsdelsnämnd avstod att delta. Samtal har förts med Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen som sagt sig vara positiva att delta i en referensgrupp.

Projektet "Verksamhet och Hälsa" har för en tvåårsperiod beviljats 23,9 miljoner kronor i stöd av Svenska Europeiska socialfonden, ESF-rådet. ESF-rådets motivering är att projektet bedöms ha potential att bli en strategisk satsning för att minska sjukfrånvaron och skapa attraktiva arbetsplatser. Projektet "Verksamhet och Hälsa" har som målsättning att skapa effektiva, hälsosamma och attraktiva arbetsplatser. Under de två år projektet pågår, med start januari 2011, kommer cirka 900 medarbetare och chefer inom äldreomsorg och förskola att pröva och vidareutveckla arbetsmetodik och former för målstyrning, även på grupp- och individnivå.

➤ Hälsa och verksamhet

Projektagare: Personalstrategiska avdelningen (PAS) vid stadsledningskontoret

Projektledare: Gunilla Sivander, PAS/ Kristina Svärling, Farsta
Beviljade projektmedel: 3 miljoner kronor
Finansiärer: Stockholms stad och AFA försäkring
Projekttid: 2010-01-01 – 2010-12-31

Stadens ledningssystem bygger på målstyrning där mål och åtagande steg för steg bryts ned från stadens ledning ut till de enskilda verksamheterna. Det övergripande syftet med projektet Hälsa och verksamhet har varit att vidareutveckla en arbetsmetod för stadens målstyrning, på grupp- och individnivå. Hälsa och verksamhet ingår som en del i den kompetensutvecklingsansökan till EFS-rådet som har bifallits.

Mål

Det långsiktiga målet med projektet Hälsa och verksamhet har varit att utveckla en effektiv och hälsosam arbetsplats genom ett ökat individuellt ansvarstagande och inflytande på arbetsplatsen.

Samarbetspartner

Projektet har omfattat stadsdelsnämnderna Farsta, Skarpnäcks och Kungsholmens och spänner över verksamhetsområdena förskola, äldreomsorg, vuxen, barn och ungdom, ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder.

Genomförande

Arbetsmetoden förutsätter att det finns eller utvecklas en klar organisatorisk struktur och en tydlighet när det gäller vad som ska åstadkommas och när resultat ska nås.

De åtaganden som enheterna ska uppnå under året bryts ner till mät- och uppföljningsbara aktivitetsmål som arbetas fram i bred delaktighet med berörd chef och medarbetare. Uppföljningen av aktivitetsmålen ska vara kontinuerlig och med hög frekvens och göras mellan chef och medarbetarna. Vid resultatdialog/feedback diskuteras vilka resultat som har nåtts under uppföljningsperioden och hur man ska arbeta vidare.

S:t Erikshälsan har ansvarat för genomförandet av projektets olika aktiviteter på deltagande enheter. Modellen har bearbetats vid 4 seminarier per enhet och anpassats till den verksamhet där den ska användas.

Resultat

Ökat resultat och måluppfyllelse genom större grad av delaktighet ger minskad sjukfrånvaro som frigör mer resurser till kunden.

Framgångsfaktorer

- Hela styrkedjan fokuserar på resultat
- Utvecklingsarbete som genomförs i den dagliga verksamheten
- Arbetssättet situationsanpassas till lokala förhållanden
- Utgångspunkterna är resultat, delaktighet, inflytande och konstruktiv feedback
- Genomsyrar hela organisationen, en styrkedja som fungerar
- Använda den mötesstruktur som finns i organisationen
- Korta aktivitetsmål med tät uppföljning

➤ Förstärkt stöd till anhöriga som hjälper och vårdar närstående

Projektledare:	Birgitta Livgård Andersson, 100 %
Beviljade projektmedel:	2 600 000 kronor
Finansiär:	Länsstyrelsen i Stockholms län
Projekttid:	2006-11-30 – 2010-04-30
Målgrupp:	Anhöriga som hjälper och vårdar närstående som är 65 år eller äldre.

Projektet är avslutat och är nu en del av ordinarie verksamhet.

Mål

Att skapa varaktiga former för att stärka stödet till anhöriga som hjälper och vårdar närstående och som ska förebygga överansträngning och motverka ensamhet. Medlen ska i första hand användas för uppbyggnad av en struktur för anhängstöd.

Från den 1 juli 2009 är socialnämnden enligt en ändring i socialtjänstlagen skyldig att erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar en närstående som är långvarigt sjuk, funktionshindrad eller äldre.

Samarbetspartner

Frivilligorganisationer, anhöriga, personal inom äldreomsorgen, andra projekt inom äldreomsorgen, landstinget och andra stadsdelsnämnder.

Genomförande/resultat

I samtal och möten mellan projektledaren och anhöriga har vikten av ett individuellt stöd utifrån varje familjs unika behov framkommit. Anhöriga behöver information och kunskap om vilken hjälp som finns att få av kommun, landsting

och frivilligorganisationer. För att anhöriga ska nyttja de resurser som finns måste insatserna vara flexibla och av god kvalitet.

Anhöriga lever många gånger under ständig press och oro, med olika krissituationer i sin vardag och behöver ges möjlighet till samtal. De behöver även ett forum för att möta andra som är i samma situation, där både vårdaren och den som vårdas kan delta. Anhöriga behöver även ges möjlighet till friskvårdsaktiviteter för att orka med fysiska påfrestningar.

En mötesplats för anhöriga, Anhörig- och äldrecenter, har öppnats på Edö vård- och omsorgsboende. Mötesplatsen är tänkt att vara en plats dit man kan komma för samtal, träffa andra i samma situation, få information samt råd och stöd. För att nå ut till anhöriga har aktiviteter och öppettider bland annat annonserats i lokaltidningen och på stadens hemsida. Information har spridits via hemtjänstenheter, vårdcentraler, bibliotek och direktutskick till anhöriga som är kända av äldreomsorgen. För att nå anhörigvårdare i ett tidigt skede informerar projektledaren på informationsträffar inom projektet "Uppsökande verksamhet". Anhörig- och äldrecenter har provat olika öppettider för att underlätta för anhöriga att delta men trots detta har det varit få besökare. Detta kan bero på att anhöriga inte tar sig tid, anser sig inte kunna komma ifrån eller att placeringen av centret inte är den bästa. Under 2010 har en mötesplats för seniorer och anhöriga öppnats på Västboda kvartersgård.

För att möta anhörigas olika behov har projektet bland annat startat följande

- Tematräffar, föredrag och friskvårdsaktiviteter för alla äldre i stadsdelsområdet och deras anhöriga.
- Anhörigcirklar på dag- och kvällstid och en utbildning i anhörigstöd för personal från hemtjänst, dagvård och boende har gett stadsdelsområdet trettiosex anhörigombud varav några kvalificerade avlösare. Anhörigcirklar och utbildning är en samverkan mellan stadsdelsnämnderna Enskede-Årsta-Vantör, Farsta och Skarpnäck. Anhörigcirkarna är också en samverkan med Röda Korset.
- Projektledaren har enskilda samtal med anhöriga antingen på Anhörig- och äldrecenter eller vid hembesök, informerar, ger råd och stöd via telefon.
- För att underlätta samverkan mellan anhöriga och personal har projektledaren startat samtalsgrupper under våren 2009.
- Projektet har i Nationellt kompetenscentrum Anhörigas regi haft ett lokalt lärande nätverk inom området "Samverkan och partnerskap i stöd och hjälp för anhöriga". Elva andra kommuner deltar inom samma område. Syftet är

att lära av varandra, utbyta kunskaper och erfarenheter, utveckla utbildningsmaterial och ”praktiska riktlinjer” för anhörigfrågor och omsätta forsknings- och utvecklingsresultat i praktisk verksamhet. Ett beslut var att arbeta fram en checklista för avlösning i hemmet. Detta har gjorts tillsammans med de kvalificerade avlösarna i hemtjänst. Checklistan har tagits i bruk under hösten 2009.

- Projektledaren ingår i äldreförvaltningens arbetsgrupp som arbetar fram en anhörigpolicy till stöd för stadsdelsnämndernas arbete med anhöriga.
- Under fem dagar i augusti sker på prov en samverkan med Stadsmissionen och olika stadsdelsförvaltningar. Varje förvaltning har erbjudit två anhörigvårdare tillsammans med den som får vården att vara på Stadsmissionens sommargästhem, till rabatterat pris. Anhörigkonsulenter/projektledare deltog i arbetet då Stadsmissionen egentligen hade stängt för sommaren. Kvar var kökspersonal och föreståndare. Det fanns möjlighet att delta i morgongymnastik, promenader, städning, kökshandräckning, bak, kvällsaktiviteter med mera. Gästerna uppskattade de fem dagarna oerhört mycket – att få göra något tillsammans samt att anhörigvårdaren fick avlastning genom att till exempel få sätta sig vid dukat bord.
- Projektledaren informerar på de kund- och anhörigträffar som arrangeras på bland annat olika enheter på Edö och demensdagverksamheter.
- Den 10 oktober 2010 uppmärksammades Anhörigdagen i Stockholms Stadshus med ”En dag för anhöriga”. Projektledaren var delaktig under hela dagen vid anhörigkonsulenternas informationsbord och andra tilldelade uppgifter. Evenemanget hade cirka 600 besökare.
- De olika ombudens (kost, anhörig och kultur) roll i verksamheterna har setts över. Arbetsbeskrivning har tagits fram för att tydliggöra och förankra deras roll.
- I samverkan med anhörigstödet i Enskede-Årsta-Vantör och Skarpnäck arrangeras en julfest för anhörigvårdare och de som får vård. Buss hämtar upp och transporterar till Edö där det bjuds på mat och underhållning.

➤ **Hjälp oss berätta Farstas historia**

Projektledare:	Marie Ehrenbåge
Beviljade projektmedel:	0 kronor
Finansiär:	Farsta stadsdelsnämnd
Projekttid:	2008-10-01 – 2010-12-3
Målgrupp:	Invånare i Farsta och övriga Stockholm

Projektets resultat, dvs det insamlade materialet, kommer att användas för att på lämpligt sätt ge historierna tillbaka till Farstas och Stockholms invånare.

Mål

- Ökad trivsel och hemortskänsla för Farstas invånare
- Ökad kännedom om Farstas historia hos barn och ungdomar samt nyinflyttade
- Förstärkning av den positiva bilden av Farsta
- Bevara invånarnas berättelser och genom arkivering tillgängliggöra dem för stockholmarna framöver

Samarbetspartner: Farsta Hembygdsförening, Stadsmuseet, Kulturskolan

Genomförande/resultat:

- Skriften "50 år i Farsta centrum" har färdigställts och distribuerats
- Intervjuer i Hökarängen, Gubbängen och Tallkrogen har genomförts och är klara för användning
- Det har gjorts en sammanställning av det källmaterial som finns digitalt.
- Materialet som finns i pappersformat har gått igenom och systematiserats i arkivskåp och i pärm

➤ *Jämställdhetsintegrering inom äldreomsorgen ur ett brukarperspektiv*

Projektledare: Christina Törnqvist
Beviljade projektmedel: 600 000 kronor
Finansiär: Sveriges Kommuner och Landsting
Projektid: 2010-01-01—2010-12-31
Målgrupp: Nämnd, chefer, biståndshandläggare och medarbetare inom äldreomsorgen i Farsta.

Syfte

Syftet med detta projekt och utvecklingsarbete är att hitta rätt kompetensutveckling inom jämställdhetsintegrering för medarbetarna inom äldreomsorgen samt att utforma policydokument för att bidra till förändrade rutiner och arbetssätt inom verksamheterna.

Mot bakgrund av resultatet från länsstyrelsens tillsyn av jämställdhetsintegrering inom äldreomsorgen är kompetensutveckling och tydliga mål och policies angeläget för att nå hållbar jämställdhet. Att utbildning även innefattar chefer och

politiker ger förutsättning att styrdokument och målen i verksamhetsplanen får ett jämställdhetsperspektiv.

I jämställdhetsarbetet ska hänsyn tas till att kvinnor och män ibland har lika behov och förutsättningar och ibland har olika behov och förutsättningar. Detta beror både på biologiska och på socialt konstruerade skillnader, så kallade genusskillnader, mellan könen.

Effektmål

- Skapa en grundkunskap inom kunskapsområdet jämställdhet för alla inom äldreomsorgen i Farsta stadsdelsförvaltning.
- Få in jämställdhetsperspektivet ur ett brukarperspektiv i styrdokument.
- Alla äldre i Farsta ska känna en trygghet i att de kommer att bli rättvist bemötta och bedömda oavsett kön.
- Få erfara att jämställdhet ger ökad kvalitet och är ekonomiskt fördelaktigt.

Projektmål

- Utbildning för politiker, enhetschefer, biståndshandläggare och medarbetare inom äldreomsorgen.
- Skapa ett övergripande policydokument för alla enheter inom äldreomsorgen.

Projektbeskrivning

Projektet omfattade framtagning av lämplig utbildning, planering och genomförande av utbildning. Det omfattade även framtagning av ett generellt policydokument för alla enheter inom äldreomsorgen i Farsta stadsdelsförvaltning.

.

Avgränsning

Avgränsningarna är att det bara är personer över 65 år med beviljad hemtjänst som studeras och utvärderas.

Måluppfyllelse

Effektmål

Den långsiktiga nyttan/effekten med projektet kan inte mätas inom ramen för projektet men projektet föreslår att beställaren följer upp effekten om ett år för att se om den blivit den avsedda.

Projektmål

Samtliga projektmål har mätts och är uppfyllda.

Resultat

Projektet har följt budget och aktivitets- och jämställdhetsmål som planerat.

En mindre studie har gjorts i två delar, en riktad mot bedömning, där biståndshandläggare observerades, och en mot bemötande, där omvårdnadspersonal observerades. Fyra biståndshandläggare observerades vid bedömning av en kvinna respektive en man. Utöver det studerades tidigare beställning, ny beställning och utredning på dessa kvinnor och män, åtta observationer. Fyra undersköterskor och vårdbiträden från hemtjänsten observerats hos tre av deras kunder, varav minst en man. Sammanlagt gjordes tjugo observationer.

Analyserna och slutsatserna av dessa observationer har jämförts med större forskning (till exempel projektet, "Jämställdhetsintegrering i biståndsbedömning i Botkyrka kommun", Petra Ulmans och Marta Szebehelys forskning) och dess resultat. Paralleller och slutsatser som dragits utifrån detta är att kvinnor och män bedöms och bemöts olika. Mäns beställningar är generellt mer utförliga i text än kvinnors. Män har mer beviljade insatser av karaktär personlig service (ex. ledsagning, promenader) och kvinnor har mer beviljade insatser av karaktär personlig omvårdnad (till exempel hygien och dusch). Angående bemötande finns det tendenser att vi förväntar oss att kvinnor klarar mer av hushållsarbetet och tycker att männen är "duktiga som kämpar på".

Inom avdelningen för äldre har anordnats utbildning och värderingsövningar/reflektioner kring ojämställdhet och hur det påverkar både privat och i yrkeslivet. Jämställdhet är ett kunskapsområde och det är därför viktigt att medvetandegöra konsekvenser av ojämställdhet och vinster av jämställdhet, att få upp ögonen och medvetandegöra ojämställda beteenden för att på det sättet kunna förändra och motarbeta ojämställdhet.

Förväntade resultat

Ambitionen har varit att skapa kvalitetssäkring av system och metoder för varaktig verksamhetsutveckling. Projektledaren har utformat ett generellt policydokument för jämställdhetsintegrering utifrån ett brukarperspektiv. Samtliga enheter inom äldreomsorgen ska utforma konkreta arbetssätt för att säkerställa implementering av policyn och genom detta påverka de insatser som utförs samt bemötandet av äldre kvinnor och män.

De förväntade resultaten av förändringsarbetet är att höja kvaliteten inom äldreomsorgen, att skapa en trygg förvisning om att alla medborgare, oavsett kön, får en rättvis, rättsäker och individuell bedömning och bemötande vid kontakt med Farsta stadsdelsförvaltning.

➤ Familjeverkstan i Farsta

Projektledare: Rita Zimmerhofer

Beviljade projektmedel: 60 000 kronor

Finansiär: Länsstyrelsen i Stockholms län
Projektid: 2009-09-01 – 2010-12-31
Målgrupp: Alla föräldrar med barn i åldern 3-12 år

Familjeverkstan vänder sig till föräldrar boende i Farsta som vill utveckla sitt föräldraskap och har barn mellan 3 och 12 år. Programmet består av nio träffar och varje träff inleds med några korta filmsekvenser som skildrar vardagliga familjesituationer. Teman för träffarna är umgänge, positiv kommunikation, rutiner och förberedelser, uppmuntran och belöningar, välja strider, gränser, rädsla, jämställdhet samt uppföljning och avslutning.

Anmälan till utbildningen sker till ABF Stockholm och föräldrarna betalar 100 kronor för hela kursen, inklusive material.

Projektets genomförande

Familjeverkstan har genomförts enligt projektplanen. ABF Stockholm har utbildat fyra studiecirkelledare som har genomfört fyra cirklar á nio träffar med 23 föräldrar till barn mellan 3 och 12 år.

Marknadsföringen av programmet har skett genom två halvpagesannonser i Mitt i Söderort, information på stadsdelsnämndens annonssida inför varje cirkelstart, i ABF:s kurskatalog, genom broschyrer och/eller muntlig presentation till stadsdelsområdets skolor, förskolor, parklekar, bibliotek, socialtjänst, öppna förskolor, kyrkan, mödravårdscentral, barnavårdscentral, barn- och ungdoms-prykiatrin samt på Farsta stadsdelsförvaltnings hemsida.

Egna och skolans lokaler har använts för att få en geografisk spridning. Cirkarna har ägt rum i Hökarängen, Farsta centrum och Farsta strand.

Föräldrarna fick svara på en enkät om hur de upplevt utbildningen och på frågan om vad man tyckte om Familjeverkstan som helhet svarade samtliga med att ge högsta betyg.

Implementering

Efter projektets slut har ännu en studiecirkel genomförts och flera cirklar är inplanerade under våren och hösten 2011.

Förvaltningens förslag

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden godkänner redovisningen av pågående och avslutade projekt inom förvaltningen.